

Udskriftsdato: 15. december 2025

2018/1 BSF 49 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om minimumsnormeringer i vuggestuer og børnehaver

Ministerium: Folketinget

Fremsat den 21. november 2018 af Pia Olsen Dyhr (SF) og Jacob Mark (SF)

Forslag til folketingsbeslutning **om minimumsnormeringer i vuggestuer og børnehaver**

Folketinget pålægger regeringen senest den 1. februar 2019 at indkalde Folketingets partier til forhandlinger om at indføre minimumsnormeringer i vuggestuer og børnehaver.

Bemærkninger til forslaget

I Danmark har vi den grundholdning, at alle børn har ret til et godt børneliv, og at dagtilbud som vuggestue, børnehave, dagpleje, fritidshjem og sfo først og fremmest skal sikre gode rammer for børnene. Rammer, der sikrer, at alle børn oplever nærvær, omsorg og tryghed og bliver set og hørt. Rammer, der sikrer, at alle børn får mulighed for at udfolde deres potentiale, så de trives, udvikler sig og lærer bedst muligt uanset familiemæssig baggrund.

I praksis er det en udfordring at skabe de gode rammer for børnene, fordi der i daginstitutionerne er alt for mange børn til for få voksne. I 1990'erne var den store opgave at sikre, at alle børn kunne få en plads, og der skete derfor en massiv udbygning af antallet af pladser, uden at antallet af ansatte fulgte med i samme omfang. Normeringerne er i dag historisk dårlige. Samtidig er kravene til de pædagogiske aktiviteter og dokumentation heraf steget. Det er på høje tid, vi sikrer, at der er ordentlige vilkår for børnene. Alle børn skal have lige stor ret til og gavn af kvalitet i daginstitutionerne. Daginstitutioner af høj kvalitet er den bedste begyndelse på livet og en væsentlig faktor i forhold til at udligne social ulighed.

Forslagsstillerne foreslår derfor, at der skal indføres følgende minimumsnormeringer for, hvor mange børn der skal være i forhold til antal voksne:

- Der skal højst være tre vuggestuebørn pr. voksen.
- Der skal højst være seks børnehalebørn pr. voksen.

Den tid, ledere bruger på administrativt arbejde, skal ikke tælle med i normeringerne. Og de særlige ressourcer, der sættes af til de daginstitutioner, der har flest børn fra sårbare familier, skal heller ikke tælles med.

Baggrund

Normeringerne i daginstitutionerne er historisk dårlige. Beregnet ud fra Danmarks Statistiks normeringsstatistik mangler der ca. 4.800 personer for at opfylde minimumsnormeringerne. De nyeste opgørelser fra Danmarks Statistik viser, at der på tværs af landets kommuner er stor forskel på normeringerne. Eksempelvis er Langeland med en normering på 4,1 barn pr. voksen i børnehaver den kommune, der har færrest børn pr. voksen, mens Jammerbugt og Vesthimmerlands Kommuner har den dårligste normering med 7,7 og 7,6 børn pr. voksen (»257.200 børn og 56.400 voksne i danske dagtilbud«, Nyt fra Danmarks Statistik, nr. 369, den 28. september 2018).

Af Danmarks Evalueringsinstituts (EVA) forskningsopsamling fra 2017 fremgår det, at høj normering giver bedre proceskvalitet i form af f.eks. bedre voksen-barn-kontakt og mere sensitive og opmærksomme voksne, der tilbyder flere udviklingsrelevante aktiviteter (»Kvalitet i dagtilbud - Pointer fra forskning«, Danmarks Evalueringsinstitut, 2017, side 7). Høj normering og mindre gruppestørrelser bevirker, at børn udviser bedre sociale interaktioner med hinanden, driller mindre og udviser færre tegn på stress. Det er altså i mindre grupper, at der skabes de bedste rammer for interaktioner og læring. I praksis kræver det bedre normeringer i daginstitutionerne. Førende forskere på børneområdet som professor Dion Sommer og lektor Grethe Kragh-Müller fra Aarhus Universitet anbefaler ligesom forslagsstillerne, at der højst må være tre børn pr. voksen i vuggestuerne og seks i børnehaverne. Ifølge Grethe Kragh-Müller betyder lave normeringer, at det enkelte barn får dårligere betingelser for at udvikle selvet, sociale færdigheder, følelsesregistrering og evnen til at koncentrere sig. Særlig de udsatte og sårbare børn bliver taberne af den dårlige normering (»Eksperter: Daginstitutioner hæmmer børns udvikling«, Politiken.dk, den 22. marts 2015).

Normeringen i dagtilbud har også betydning for børnene på lang sigt. Gode normeringer er en afgørende faktor for at skabe kvalitet i dagtilbud, og af SFI's forskningsoversigt »Daginstitutionens betydning for børns udvikling - En forskningsoversigt« fra 2014 fremgår det, at børns deltagelse i dagtilbud af høj kvalitet kan mindske kriminalitet, forbedre barnets uddannelsesniveau og forbedre senere job- og indtjening.

ningsmuligheder. Børnehavens langvarige effekt i forhold til uddannelse skyldes ikke alene øgningen i børnenes intelligens, nysgerrighed og motivation, men også børnenes udvikling af et mere positivt syn på sig selv og egne fremtidsmuligheder. Det kan derfor også medføre, at børnene får en bedre skolestart, fordi de har større tiltro til deres egne evner til at lære nyt.

Ud over at lave normeringer påvirker børnene, viser studier i EVA's forskningsopsamling, at normeringen har betydning for pædagogernes oplevelse af deres arbejde. Pædagogerne oplever lavere normeringer som mere udmattende og mindre tilfredsstillende, fordi der ikke er tid til nærvær og omsorg til det enkelte barn og der er ikke nok personale til at lave pædagogiske aktiviteter med mindre grupper af børn. Det sker, at læreplansaktiviteter og sprogaktiviteter bliver aflyst på grund af personalemangel. Dette billede går igen i FOA's undersøgelse »Daginstitutionernes hverdag 2018«, hvor over halvdelen af stuemedarbejderne har svaret, at de dagligt eller flere gange om ugen oplever, at den omsorg, de kan give børnene, er utilstrækkelig. Der er ikke altid tid til at sikre, at et barn kommer med i legen, eller til at tage sig af et barn med forstyrrende adfærd. Undersøgelsen viser også, at der er en statistisk sikker sammenhæng mellem disse oplevelser og antal børn pr. medarbejder i institutionen: jo flere børn pr. medarbejder, jo større risiko for, at omsorgen glipper.

I flere kommuner er normeringen så dårlig, at pædagogerne oplever at stå alene med den samlede børnegruppe. I BUPL's alenetidsundersøgelse fra 2017 svarer 75 pct. af pædagogerne i undersøgelsen, at de på en tilfældig dag i februar-marts var alene med den samlede børnegruppe. Pædagogerne var i gennemsnit alene med en børnegruppe på 17 børnehavebørn, og i gennemsnit var de alene med den samlede børnegruppe i 56 minutter (»3 ud af 4 pædagoger er alene med den samlede børnegruppe«, BUPL, analysenotat udgivet marts 2017, side 1). Det er dybt bekymrende. I praksis betyder det, at det bliver mere pasning end pædagogik, og pædagogerne har svært ved at nå det enkelte barn. Den førnævnte FOA-undersøgelse fra 2018 viser også, at der de seneste år er kommet færre timer pr. barn til det direkte arbejde med børnene (»Daginstitutionernes hverdag 2018«, side 5). Bemandingen er stort set uændret, men den del af medarbejdernes tid, der går til dokumentation m.v., er fortsat vokset.

En minimumsnormering er en bund. Ligesom på skoleområdet, hvor der er klasseloft, minimumstimetal og vejledende timetal, bør der også være en bundgrænse i daginstitutionerne. Alle børn har lige stor ret til og gavn af kvalitet i daginstitutionerne. Derfor skal der lægges et bundniveau.

Finland og Norge har allerede indført minimumsnormeringer i børnehaver og vuggestuer. I Norge har politikerne i Stortinget besluttet, at der senest fra den 1. august 2019 skal være én voksen pr. tre børn under 3 år, mens der skal være mindst én voksen pr. seks børn mellem 3 og 6 år (»Norge indfører minimumsnormeringer«, bupl.dk, den 27. juni 2018).

I Danmark bør vi følge trop og indføre minimumsnormeringer. Ud over at forskningen entydigt peger på vigtigheden af ordentlige personalenormeringer, er minimumsnormeringer også et ønske fra danskerne. En undersøgelse foretaget af Epinion fra 2015 viser, at 89 pct. af danskerne mener, at der bør indføres en grænse for, hvor mange børn der maksimalt må være pr. voksen i landets daginstitutioner (»9 ud af 10 danskere ønsker et loft for børn pr. voksen i daginstitutioner«, dr.dk, den 21. maj 2015).

Finansiering

Nettoudgiften til forslaget skønnes med betydelig usikkerhed at udgøre ca. 1,6 mia. kr. om året ved fuld indfasning. Det er her lagt til grund, at ledere overvejende udfører administrativt arbejde og derfor kun indgår med en vægt på 10 pct. i de foreslåede mindstenormeringer (egne beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistiks normeringsstatistik).

Forslaget finansieres ved at bruge en del af provenuet på 2,7 mia. kr. fra en formueskat på 0,5 pct. af formuer overstigende 5 mio. kr. Forslagsstillerne ønsker at bruge det resterende provenu på andre forslag til gavn for børnene (Finansudvalget, alm. del, svar på spørgsmål 503, folketingsåret 2017-18). Forslagsstillerne stiller sig til rådighed for at diskutere andre finansieringskilder.

Skriftlig fremsættelse

Pia Olsen Dyhr (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om minimumsnormeringer i vuggestuer og børnehaver.

(Beslutningsforslag nr. B 49)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.